

Prof. nadzw. UKSW dr hab. Edyta Wolter
Fakulty of History of Education and Nurture
Department of Pedagogical Sciences
Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw

Ecological education in "Młody Przyrodnik. Czasopismo dla Młodzieży" in the years 1937-1939

The monthly was issued in Poznań in the years 1937-1939 (September 1937 - June 1939) by the Printer and Bookshop of Saint Wojciech - on a recommendation and under the care of the State Council of Environmental Protection by dr Helena Szafranówna¹, and later based on a recommendation of the League of Environmental Protection by doc. dr Jan Sokołowski². The magazine was edited with the cooperation of the Editors Committee in the following composition: L. Jaxa-Bykowski, B. Dyakowski, D. Gayówna, Z. Gąsiorowska, B. Hryniewiecki, A. Jakubski, E. Jarmulski, K. Przemyślany Simm, J. Sokołowski, W. Szafer, H. Szafranówna, Sz. Wierdak, A. Wodziczko. In the introduction to the first issue of the monthly Bernard Chrzanowski wrote: „this magazine should bring a lot of joy; it should enhance the bonds between the youths and nature and along, the patriotic attitude should also be enhanced” (Chrzanowski, 1937, p. 1).

1. Articles devoted to the issues of environmental protection

Adam Wodziczko in the article entitled: "*What has Poland given to the world in the issue of environmental protection*" commented on the first royal ordinances of environmental protection in the Middle Ages and in the period of national bondage. He claimed that in terms of activity for the benefit of the protection of nature Poland is the leader and environmental protection, connected with love to the fatherland, has become the feature of the Polish patriotism. According to Wodziczko

---

¹ Address of the editing house: Państwowe Liceum Pedagogiczne in Inowrocław, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937).

² Address of Editing House: ul. Słoneczna 20/ 2 in Poznań, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938).

"environmental protection is the completion of the active love to the fatherland" (Wodziczko, 1937, p. 5). Witold Kulesza explained to young readers that in the end of the 19th century there were seven national parks in Poland (Pieniński, Babiogórski, Czarnohorski, Tatrzański - in organization), in the Świętokrzyskie mountains the National Park of S. Żeromski, Wielkopolski (Puszczykowo-Ludwikowo) and the biggest and the oldest, existing from 1921 the Białowiecki National Park. Among 180 nature reserves there were 120 forests, 16 steppes, 12 bogs, 10 rocky reserves, 3 water reserves, 19 animal reserves. Whereas 112 of them belong to the state, 52 were private, 10 of them belonged to communes, 4 were bought by the League of the Protection of Nature from the contributions (mostly) of young people and 2 belonged to the Polish Tatra Mountains Association. The general area of the reserves was circa 2,5 thousand hectares (compare: Kulesza, 1937, p. 9).

Józef Paczoski wrote about the national and historical (area of royal hunters), aesthetic (priceless beauty) and scientific (the virgin forests pattern) meaning of the National Park in Białowieża (compare: Paczoski, 1937, p. 4). Adam Wodziczko justified the necessity to make amends with nature, which has the healing properties for human beings and is the source of joy. Besides it constitutes a natural, harmonious ecosystem of plants and animals living together (compare: Wodziczko, 1938, p. 21-22). Wodziczko emphasized the cultural conditions of the relation between a human being and nature and he gave examples of the Polish authors such as S. Goszczyński, W. Pol, A. Mickiewicz, S. Witkiewicz, K. Przerwa-Tetmajer, J. Kasprówicz, who praised the beauty of nature and the landscape of the Tatra Mountains (compare: Wodziczko, 1938, p. 39-40). Wodziczko also wrote about the successes of Tytus Chałubiński, who was recognized as the discoverer of the Tatras and the meaning of Jan Gwałbert Pawlikowski in the scope of popularizing the idea of environmental protection as a cultural trend. He mentioned the activity of the Protective Section of the Tatras of the Polish Tatra Society (compare: *ibidem*, p. 41). Wodziczko described the area of Jaworzyna Spiska in the Tatra Mountains - the most beautiful areas of the High Tatra Mountains with the White Water Valley and Sycamore Valley. He described the beauty of the Tatra Mountains. He stated that the National Park in the High Tatras and Bielskie Tatras should be the basic virgin landscape, the monument of the mountain nature and should serve younger generations as the most beautiful part of the virgin nature (compare: Wodziczko, 1939, p. 83).

J. Szaferowa wrote about the status of yew trees and their numbers in Karpaty, in the Małopolskie highlands, in Pomerania (the yew forest in the Tuchola region). She emphasized that it was a dying out tree and she reminded the first ordinance concerning the tree in the Polish land (compare: Szaferowa, 1938, p. 56-58). E. Lubicz-Niezabitowski is the author of an article devoted to the issue of damaging the predatory birds (such as owl) and the need to protect the fauna in Poland (compare: Lubicz-Niezabitowski, 1937, p. 2-5). Whereas I. Karpowicz, when writing about nature in the Białowieża forests encouraged the readers to - as he put it - "hunting" with a film camera, thanks to which it is possible to save the beauty of nature (Karpowicz, 1939, p. 89-92).

The monthly regularly printed educational articles on nature, among other things about the life of deer (Rakowski, 1937, p. 2-4), growing of moss (Jarmulski, 1937, p. 6-7), insects (Urbański, 1939, p. 65-67), bees (which are useful for people) (Niklewski, 1939, p. 84-86; compare: Niklewski, 1939, p. 120-121), ants (Urbański, 1939, p. 145-148), fenological observation (Kulesza, 1937, p. 12-13), insect eating plants, development of plants in the Earth (compare: Dyakowski, 1938, p. 1-4), the heralds of spring (description of nature in the end of February 1939 with illustrations), spring plants (Szarefowa, 1938, p. 4-7) such as snowdrops, anemones, hepaticas, spring pasqueflowers (Urbański, 1938, p. 55-7), Pomeranian plants (the sea holly, buckthorn, erica tetralix) (Urbański, 1938, p. 7-10), lives of bees in the spring (Niklewski, 1939, p. 103-104), pollinating flowers (Niklewski, 1939, p. 129-132), protection of fruit trees (Simm, 1938, p. 10-13), special features of particular kinds of trees (such as willow, platanus, walnut, oak, bird cherry, chestnut, rowan cherry tree (Kulesza, 1938, p. 7-10), birch kinds (Szaferowa, 1939, p. 105-109), damages caused by cutting out forests (which grow 20-50 years), eco-system of the forest and mutual dependency of trees, insects, insect eating birds (compare: Simm, 1938, p. 33-35) and other animals (Szczerbiński, 1939, p. 67-71), bacteria shining with light (Szaferowa, 1939, p. 132-134). It was also written about the necessity to protect animals and there were theoretical recommendations (such as getting to know the role of particular animals as the factor, which regulates the biological balance in nature) and practical guidelines in the scope of popularizing and implementing the idea of environmental protection thanks to speeches, discussions, leaflets, graphs (compare: Dyakowski, 1937, p. 13). There were texts about the habitats of tropical plants, their beauty and power of life (Alkiewicz, 1938, p. 7-10), about fish (Klimatycki, 1938, p. 4-6; compare: Rakowski, 1938, p. 6-10), the alga (Krawiec, 1939, p. 74-76), the meaning of

Pomeranian meadows (habitats of submarine plants to which particular organisms adjust) (compare: Simm, 1938, p. 1-2), mushroom (Teodorowicz, 1938, p. 1-4), birds (Sokołowski, 1938, p. 23-35, 50-53; compare: Wiśniewski, 1938, p. 49-50; compare: Wiśniewski, 1939, p. 86, 151), trees such as hazel, chestnut, elm (Mazaraki, 1938, p. 54-55), spruce, fir, pine, larch (Szafranówna, 1939, p. 87-89). The life of a black stork was described in Białowieża (Wiśniewski, 1938, p. 45), dogs (who need to be fed in winter) (Dąbrowski, 1938, p. 53). Greek turtle (*Testudo graeca*) (Urbański, 1939, p. 94-95), bats (Skuratowicz, 1939, p. 115-117), useful birds (owls among them) (Wiśniewski, 1939, p. 118-119) and many other animals (Dominik, 1939, p. 71-73; Półośkówna, 1939, p. 122-123; Skuratowicz, 1939, p. 156-158), who live on the Earth (Urbański, 1938, p. 58-60) and also on adaptation of animals to their living environment (e.g. the white bear in comparison to their polar surrounding). In Spring 1939 PhD Wiesław Rakowski – the head of the Aquarium at the Wilson Park in Poznań wrote about the proper functioning of the aquarium (water, ventilation, water temperature, positioning of the aquarium etc.) (compare: Rakowski, 1939, p. 124-127), as well as its inhabitants and the biology of the sea fauna (Rakowski, 1939, p. 158-159).

„Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” also printed interesting stories (illustrated with the images of protected plants³, the monuments of nature (Kulesza, 1938, p. 1-3), the sea fauna (Jakubisiak, 1939, p. 119-121; compare: p. 138-141), which shaped the aesthetic and ecological attitudes of youths and children. They were helpful in the process of educating towards appropriate relations with animals (especially birds), also in the scope of helping them in winter (Mniszek Tchorznicki, 1937, p. 7-8). The following authors of stories on nature may be enumerated: J. Sokołowski (Sokołowski, 1937, p. 5-8; compare: Sokołowski, 1938, p. 1-2), H. Szafranówna (Szafranówna, 1937, p. 8-9), W. Kulesza (Kulesza, 1938, p. 2-4), J. Mondelska (Mondelska, 1938, p. 3-4), B. Dyakowski (Dyakowski, 1938, p. 1-4), T. Karpowicz (Karpowicz, 1938, p. 4-7), E. Jarmulski (Jarmulski, 1938, p. 13-14), M. Mniszek Tchorznicki (Mniszek Tchorznicki, 1938, p. 25-28), A. Wiśniewski (Wiśniewski, 1938, p. 63-64), I. Potęga (Potęga, 1939, p. 78-79), M. Pawlikowski (Pawlikowski, 1939, p. 112-113).

2. Sections, school circles of environmental protection and lovers of nature

---

³ An example may be a story by W. Kulesza, *Cud wiosny w Tatrach*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 1-4.

Already in the first edition of the monthly, Emil Jarmulski wrote about the necessity to get to know nature and establishing environmental and sightseeing sections, bird lovers, animal friends. He also explained that every school, where such sections are created, will become an association of the League for Nature Conservation in Poland. Every section, which pays an annual premium (30 grosz) will receive the League for Nature Conservation stamp with the image of a European Bison. Jarmulski provided valuable information concerning seventy pure-bred bison in the world - 25 of them live in Poland (compare: Jarmulski, 1937, p. 6-7).

„Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” regular printed a column devoted to the activity of school sections and circles. An example may be the "*Annual framework program of the section work - Friends of Nature - at the common school No. 4 of Maria Konopnicka in Grudziądz*", which was published in the first issue of the monthly and thanks to that the readers got acquainted with the activity of the section, in particular seasons of the year (like care about plants in the area of schools, gathering seeds, preparing for feeding birds, building new birdhouses in the park, gardening in school green areas). The readers were informed that the emblem of the section is a sparrow on a blue background. They are friends of nature, who, among others, greet the birds coming back in spring, they hang birdhouses in the local park. Every delegate represents her class at the meeting, other students learn about the most important resolutions and cares about the performance (compare: *Roczny ramowy program...*, 1937, p. 18).

In November 1937 the monthly published a report of the activity of the Section of the Lovers of Nature, which operated in one of the common schools in Poznań (No. 14), which stated that the members of the Section took care about the nature, they watched the birds so that they were not hurt, they saw to bird nests, trees and bushes. There was also an article about the work of the Section of Nature, which operated in the Common School No. 42 in Poznań. The members of the section - students of class IVa (in general 40) participated in the meetings of the section every Saturday (after school) they took care about plants, they fed birds, they planned trips in nature, they watched pictures/illustrations of the lives of animals, they sang songs about nature. Whereas in Glisno (in the chojnickie district), although there was no environmental section at school, the teachers encouraged students to protect nature. Children built in general 95 nest boxes, in Spring 1934 they planted 50 trees, and in May 1937 they grew potatoes in the school garden (compare: *Z życia kótek*, 1937, p.

14). Boys and girls of the Section of Lovers of Nature of Adolf Dygasiński in the Public Common School No. 20 in Poznań (students of grades: VI and VII and postgraduates) took care of flowers. Whereas in the framework of the activity of the Section of the Protection of Nature in the Public Common School No. 1 in Świecie over Vistula dissertations were prepared and a program was discussed for the celebration of the "Day of the Forest and Environmental Protection" (compare: *Z życia kółek*, 1938, p. 14).

The monthly also wrote about the activity of: The Knights of the Wisent (gathering the students of VI grades) in the Common School No. 1 in Leszno Wielkopolskie, the Environmental Section in the Pedagogical High School in Inowrocław (compare: *Z życia kółek*, 1937, p. 14), the Section of the Lovers of Nature in a Public Common School No. 4 of Maria Konopnicka in Grudziądz, Section of Environmental Protection and Lovers of Birds in Kanie (lubelskie district of Poland) (*Z życia kółek*, 1938, p. 14), the Section of Nature of Dybowski in a State Junior High School in Krotoszyn (acting from the second half of the school year 1936/1937) (compare: *Z życia kółek*, 1938, p. 14), the Section of Nature in Świecie in the Pomeranian District and the earlier mentioned Environmental Section of the Common School No. 42 in Poznań (compare: *Z życia kółek*, 1938, p. 14-15). The celebration of the "Day of the Forest" was described in the Common School No. 40 in Poznań, where the Section of the Lovers of Nature prepared a dissertation entitled "Let us love and respect the forests" and special poems on the occasion of the holiday.

Jadwiga Dyakowska in the monthly enumerated the following proposals of theoretical issues for circles of youths dealing with the environmental protection, to think about, to discuss at meetings: the protection of the forest, the protection of rivers against pollution of city sewage and waste from factories, protection of fish and wild game (compare: Dyakowska, 1938, p. 15). It may be added that the analyzed monthly wrote about the Environmental Protection Circle in the Leszno in the Pedagogical High School. The aim was to protect bushes and trees in the area of the school, care for birds in winter, as well as popularizing the idea of environmental protection and implementation of the idea in the didactic and educational practice at school. Preparing candidates for teachers to popularize properly the idea of environmental protection was carried out in three sections: popularizing (propaganda), protection of birds and photographic. In the school year 1937/1938 in the framework of the activity of the section, the issue of environmental protection was recognized in

more detail. The activity of the National Council of Environmental Protection in Poland was recognized, as well as the idea of protecting nature in the world. Students read the annual „Ochrona Przyrody” [Protection of Nature] (issued by the National Council of Environmental Protection in the years 1920 – 1937) and organized the celebration of the "Day of the Forest" in the area of the school. Besides, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” was subscribed and students cooperated actively with the periodical (compare: *Z życia kółek*, 1938, p. 14).

The monthly also wrote about culturing. The students of common schools (grades V, VII) shared their experience with readers in the scope of caring for birds in winter. They wrote about the need to feed them and to prepare nest boxes, to take care about hurt birds (*Hodowle...*, 1937, p. 10-11). They wrote about plants, which may be grown in an aquarium (Jarmulski, 1938, p. 11), such as hornwort (*Ceratophyllum demersum*), *Elodea canadensis*, *Fontinalis antipyretica*) (compare: *Hodowle...*, 1937, p. 9), they shared knowledge about food for the inhabitants of the aquarium (*Hodowla...*, 1938, p. 9), animals for feeding the fry: minor shells (which belong to plankton) (compare: Roszczak, 1938, p. 10-11), as well as the need to ventilate the aquarium (*Hodowle...*, 1938, p. 10-11). They wrote about growing insects, such as a diving spider (*Dytiscus marginalis*) and dragonfly (*Libellula depressa*) (“*Hodowla...*”, 1938, p. 9). There were articles on growing a chameleon eating ants. There were lists of publications devoted to growing fish, plants in the garden and in pots and in school premises (*Hodowla...*, 1938, p. 11). The monthly contains guidelines concerning care about birds (compare: *Na tropie przyrody*, 1937, p. 13).

3. Environmental protection in Poland and abroad

The monthly had a chapter entitled "*Environmental protection here and abroad*" so that readers recognize the value of the beauty of the motherland landscape and successes in the area of environmental protection. The youths were also encouraged to photograph and draw the protected nature and to send their work to the address of the editing house of the monthly. That chapter contained lists and information on protected plants, such as elvelweiss (*Leontopodium alpinum*), *Lilium martagon*, which were not protected in Poland at that time, but they were in Germany (compare: *Ochrona przyrody...*, 1937, p. 16). Green plants were enumerated, which should be protected in Poland: lycopodium, crocuses, some orchids, globe flowers, pasque flowers, adonises, sundews, waternuts, gentians (compare: *ibidem*). There were also

texts about wild growing plants (Dyakowska, 1938, p. 12), as well as animals protected in Poland, such as the bear (*Ursus arctos* L), elk (*Alces alces* L) and about lynx (*Lynx lynx* L) and wildcat (*Felis silvestris* L), protected without restrictions in Germany (compare: *Ochrona przyrody...*, 1937, p. 13). The discussed work contained information about nesting of rare birds in Poland, such as: gray heron, black stork, eagle owl, crane. It was emphasized that birds enjoy only local and temporary protection in Poland. There was information on environmental protection in Bulgaria, Germany, the USA. A Resolution of the International Committee of Birds Protection in Brussels was published (dated as April 1937, which was composed of four persons, and there was also prof. M. Siedlecki) and excerpts of the Law on environmental protection of 10 March 1934 (see: *Ochrona przyrody...*, 1937, p. 10). The Monthly contained information on the first protective dispositions in Poland in the Middle Ages (*Ochrona i osobliwości...*, 1938, p. 10). They also wrote about obeying the requirements concerning environmental protection by the German engineers, who built highways in Germany (compare: *Ochrona przyrody u nas...*, 1938, p. 12). The youths were recommended to search for and to save pieces of literary work connected with the issue of environmental protection (compare: *Ochrona przyrody u nas...*, 1938, p. 11). Jadwiga Dyakowska wrote about the custom in the Swiss schools - organizing (during the school year) of one day for the benefit of nature (to protect nature). Dyakowska justified the educational value of this custom and she encouraged the readers of the monthly to organize such a day in Poland - in connection with "The Day of the Forest" (at the end of April every year) or separately (compare: *Ochrona przyrody u nas...*, 1938, p. 12).

The internal part of the cover of the fifth issue of the monthly contained the "Resolution on the protection of the Tatras resolved at the extraordinary meeting of the Naturalists Circle of 13 December 1937", which protested against the construction of roads, highways, hostels in the Tatras, works against the rules of the protection of nature (compare: *Rezolucja...*, 1938, *passim*). In September 1938 she wrote about the public meeting, which was held on 3 June 1938 in the Catholic House in Cracow. The meeting was organized by: Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Liga Ochrony Przyrody, Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika i Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. The purpose of the meeting, chaired by the lover of nature and the Tatras, PhD Tadeusz Kowalski, was to protest against the investments designed in Summer 1938 connected with building roads and a railway in the Tatras, contrary to the project of the National Park in the Tatra Mountains. There were speeches made

during the meeting, there was a reading of a letter from Władysław Szafer, there were discussions on the need to undertake actions in the defense of the destruction of the landscape of the Tatras. A resolution was published, which contained an objection of the inhabitants of Cracow in that matter and a request to issue normative acts (laws, ordinances), to hold back further destruction of the landscape of the Tatra mountains and the highlander culture (compare: *Ochrona przyrody u nas...*, 1938, p. 11-12). The same issue of the monthly also wrote that in Holland (despite the industrialization of that country) nobody cuts out trees (compare: *Drogi...*, 1938, p. 12). It should be added that there were also illustrations, photos of the monuments of nature, plants covered with protection along with information about them. An example may be the photo of an edelweiss by Jarosław Urbański (*Leontopodium alpinum*), which is the embellishment of the Tatra mountains (*Zabytki naszej przyrody*, 1939, p. 142).

4. The Day of the Forest and Environmental Protection

The monthly informed the readers about the celebrations of the "Day of the Forest and Environmental Protection" of 24 April 1937. The holiday was celebrated by the scouts, the youths and students of common and junior high schools. Trips to forests were organized, as well as to gardens and to fields - to experience new bonds between people and nature. School spectacles and environmental events were also organized. The youths were also obliged to feed birds in winter, to build bird boxes and bird houses (compare: *Jak obchodzono...*, 1937, p. 10). The "Day of Forest and Nature Protection" was also described in April 1938 and it was emphasized that in Poland this holiday is on the last Saturday or Sunday in April. Addresses of the sections of the League for Nature Conservation, were given and readers were encouraged to apply for materials, which popularize the issue of environmental protection. The text of the vow (collective promise) concerning: care over plants at home, at school and in the surrounding, care about the forest, the park, the garden, as well as building nest boxes for birds, care about pets (*Ochrona przyrody u nas...*, 1938, p. 12).

In April 1939 an article was published (illustrated with the images of old oaks - monuments of nature) about "The Holiday of Forest", where prof. Adam Wodziczko wrote that the aim of celebrating this holiday (on the last Saturday of April) is informing the youths, reminding to "general society how important it is for

us and for the future of the country to love the trees and forests, to encourage to protect them and care about them" (Wodziczko, 1939, p. 113). Especially that the forest areas are indispensable for the maintenance of balance in nature and for the human health (ibidem, p. 114). Another published articles was the "*Call to the youths on the Day of Forest and Nature Protection*", where the following questions were asked:

- *Did you protect plants in your surrounding, did you prevent the injury of tree bark and breaking branches in the forest, pick up or destroy flowers in the meadows?*
- *Did you try to maintain order in your surrounding, e.g. by picking up waste left after bad visitors?*
- *Did you plant and care for trees and flowers?*
- *Did you defend bird nests against reckless damage? Did you hang the nest boxes for birds or plant forests? Did you maintain winter bird feeders?*
- *Did you protect tormented domestic animals, such as beaten horses, freezing and starving dogs, tormented cats?*
- *Do you belong to the Section of Nature Lovers and do you know the beautiful book by E. Riggensbach "How youths can protect the nature"?*
- *Do you remember that you promised to take care about a parking, forest, garden, alley, old trees, bird feeders and nest boxes and how you managed?*

On the "Day of Forest and Nature Protection" you should promise:

- *We promise to take care about plants at home, at school and in our surrounding.*
- *We promise to do everything and will hand the nest boxes for birds and in winter we will care about the feeders.*
- *We promise to care about domestic animals.*
- *We decide to care about the forest, the park, the garden, the coppice for birds, planted trees⁴.*

5. Photographic Corner of the Wonders of Nature

The above mentioned chapter wrote about the advantages of photographing nature (Kącik..., 1939, p. 144), it contained photos of monuments of nature (also made by the readers of the monthly), such as (among others) the old oak over the Góreckie Lake near Poznań (with fledgling in the hollow) (*Osobliwości naszej przyrody*, 1937, p.

---

⁴ In the "*Call to youth on "The Day of Forest and Nature Protection"*" it was written that in the matters concerning environmental protection at school, information will be provided by the Association of Carers of Nature Lovers, at the League for Nature Conservation in Poznań, ul. Słowackiego 4-6 (telephone 7280). Compare: „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży" 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 128.

17), the beech tree (4,80 m high) in the castle park in Gorzyń (over the Goryń lake, in the Międzychód powiat (in the poznańskie voivodship) (compare: *Osobliwości naszej przyrody*, 1937, p. 15), maple tree in Siemianowice Śląskie, the "three leg" poplar in Leszno (made by the members of the Wisent Knights of the Common School No. 1 in Leszno) (*Osobliwości naszej przyrody*, 1937, p. 11), oak in Rudnik, the diameter of the tree - 6,10 m (in the grudziądzkie powiat) (*Ochrona i osobliwości...*, 1938, p. 10), the biggest stone in Pomorze („Diabelski Kamień” near Gródek *osobliwości* with the diameter of 25 m and height 5 m) (*Osobliwości naszej przyrody*, 1938, p. 12), an interesting stone near Szamocin (in the chodzieskie powiat) (*Pomniki przyrody...*, 1938, p. 15), photo of the Kierskie Lake and Psarskie Lake near Poznań (*Na tropie przyrody*, 1938, p. 12-14), an old oak with many nests of the gray heron (*Osobliwości naszej przyrody*, 1938, p. 12), in the vicinity of Wenecja - a beautiful place in Wielkopolska (*Osobliwości naszej przyrody*, 1938, p. 13). The photos made by Jarosław Urbański were also available (Urbański, 1939, p. 80-81), among others, natural landscapes and vegetations, swamps (*Ledum palustre*) at the coast of willows and pines, as well as clearings in the pine forests in Karpaty, beech trees at the Lutomskie Lake (near Sieraków Wielkopolski), beech trees near Boguniew (in the obornickie district) (compare: Urbański, 1938, p. 10-11), mushroom (*Kącik...*, 1938, p. 10-11).

In the photographic corner a photo was published from the exhibition entitled "Protection of Nature", which was organized in one of Poznań schools. Children and youth were encouraged to observe and record the beauty of nature - photograph swans, wild ducks, mews. It was written: "every young naturalist should hunt without a gun" (*Na tropie przyrody*, 1938, p. 13). It was recommended to make photos of geological objects such as rocks, erratic stone and all monumental trees, especially growing apart (Urbański, 1938, p. 13). The monthly contained hints concerning photographing plants, such as the silver spruce (*Picea pungens argentea*), primrose (*Primula officinalis*) (*Kącik...*, 1938, p. 13), an orchid flower (*Kącik...*, 1938, p. 15-16), as well as the photos of (among others) an old oak in the castle park in Marcinkowo Górne near Gąsawa (*Osobliwości naszej przyrody*, 1938, p. 9).

6. Competitions for Children

In October 1937 they wrote about the Competition of the Pomeranian League for Nature Conservation in Toruń for works entitled "The Miracles of Natures [particularize] and how to use them in school education". It was explained that a work for

a competition should contain a detailed description of monuments of nature - with maps, photography, illustrations, drawings, documents. The competition also assumed a plan of using described monuments of nature in the didactic and educational plan at school, and the competition works were supposed to be sent to the League for Nature Conservation in Toruń (ul. Rybaki 27/29) before 1 November 1938⁵.

7. Nature in the poetic creations

The monthly published such poetic work as, among others, by Stanisław Witkiewicz entitled „Crocuses” (Witkiewicz, 1937, p. 16), Adam Asnyk's „The Pine” (Asnyk, 1937, p. 1), „The Flowers of Saint Francis of Assisi” (*Wyjątki z kwiatków...*, 1937, p. 1), a poem by Władysław Syrokomla entitled: „Do not chase a butterfly” (Syrokomla, 1938, p. 1) and a poem by Teofil Lenartowicz entitled „Farewell to birch”, which implies a deep reflection concerning the need to protect nature (*Ochrona przyrody...*, 1938, p. 32). It should be emphasized that poetry, promoting the protection of nature, which expresses beauty and eternal value of nature. An example may be a poem by A. Asnyk:

*I will not pick you up,
White lily of the valley,
You would be upset
With my carelessness.
You would think,
That I did it on purpose.
Grow happy
To the beauty of the forest* (Asnyk, 1938, p. 1).

8. Intellectual Entertainment

There was a regular column in the analyzed monthly devoted to entertainment about nature. Members of environmental sections acting at common schools sent their solutions of entertainment tasks (crosswords, rebuses, puzzles) (see: *Krzyżówki*, 1937, p. 19; compare: *Rozrywki umysłowe*, 1937, p. 15-16). The readers

---

⁵ Compare: Competition of the Pomeranian League for Nature Conservation in Toruń for works entitled *The Miracles of Natures [particularize] and how to use them in school education*. „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 13.

solved puzzles devoted to nature (compare: *Rozrywki umysłowe*, 1937, p. 15), riddles (*Rozrywki umysłowe*, 1938, p. 16), crosswords (*Rozrywki umysłowe*, 1937, p. 14-15), chess-puzzles (compare: *Rozrywki umysłowe*, 1938, p. 15), and others (*Humor...*, 1939, p. 96). They read funny texts (*Rozrywki umysłowe*, 1938, p. 15) about nature, competition tasks, they watched funny illustrations ("*Humor*", 1938, p. 48), drawings (compare: *Rozrywki umysłowe*, 1938, p. 16), cartoons (with some funny texts) (*Humor*, 1939, p. 144; compare: *Humor* 1939, p. 160), poems and lyrics (*Humor* 1938, p. 32). The monthly informed about the possibility to make toys and useful objects from cans and other recycled materials.

9. Letters to Editors

The readers of the monthly received expressions of gratitude for sent photographs, poems (*Rozrywki umysłowe*, 1938, p. 16), stories (*Listy...* 1938, p. 16), letters, riddles (*Listy...*, 1938, p. 49). The subject work also contained practical hints concerning plants and acting in environmental sections (compare: *Listy...*, 1938, p. 16). A phenological calendar was printed with information on plants, which bloom at spring (compare: *Kalendarzyk fenologiczny*, 1938, p. 11). The readers sent their observations to the editors of the monthly concerning blooming trees in May. There was correspondence with members of nature lovers, environmental protection sections, sightseeing sections acting in common schools, lower secondary schools (*Listy...*, 1938, p. 16) in the period of the Second Republic of Poland (see: *Listy...*, 1937, p. 20). The example may be correspondence with members: Environmental Protection Sections in Świecie upon Vistula, the Knights of Bison in Leszno Wielkopolskie, Sightseeing Section at the Common School of Maria Konopnicka in Szamotuły, Environmental Section "Limba" at Common School No. 42 in Poznań (compare: *Listy...*, 1937, p. 16), Environmental Section at Common School No. 13 in Poznań.

Bibliography:

- Alkiewicz W. (1938), *W tajemniczej dżungli indyjskiej*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 7-10.
- Asnyk A. (1937), *Limba*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 1.

- Asnyk A. (1938), *Nie będę cię rwała*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 1.
- Chrzanowski B. (1937), *Słowo wstępne*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 1.
- Dąbrowski F. (1938), *Nie zapomnijmy o wiernym słudze*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 53.
- Drogi w Holandii* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 12.
- Dominik T. (1939), *Matuzalemy wśród drzew w Czerniejewie pod Gnieznem*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 71-73.
- Dyakowska J. (1938), *Gospodarcze znaczenie ochrony przyrody*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938), p. 15.
- Dyakowska J. (1938), *Ochrona dziko rosnących roślin i okazałych kwiatów*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 12.
- Dyakowski B. (1938), *Grzebacz i Złotolitka. Ze wspomnień wakacyjnych*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 1-4.
- Dyakowski J. (1937), *Ochrona pożytecznych lub obojętnych dla człowieka zwierząt, które są tępiące wskutek błędnego mniemania o ich szkodliwości, wskutek przesądów i zabobonów lub nieuzasadnionego wstrętu jaki budzą*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 13.
- Hodowla w domu i szkole* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938), p. 9.
- Hodowla w domu i szkole* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1) nr 8 (kwiecień 1938) p. 1.
- Hodowla w domu i w szkole* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 9.
- Hodowle w domu i szkole* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 10-11.
- Hodowle w domu i szkole* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 9.
- Humor* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 48.

- Humor* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 5 (grudzień 1938), p. 64.
- Humor* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 81.
- Humor* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 144.
- Humor* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 10 (czerwiec 1939), p. 160.
- Humor. Zagadka* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 127.
- Humor. Zagadka pt. Cóż to za dziwne ptaki* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 96.
- Jak obchodzą w Poznaniu „Dzień Lasu i Ochrony Przyrody”* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 10.
- Jakubisiak S. (1939), *Goście z dalekich mórz na targowiskach miasta*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 7 (marzec 1939), p. 119-112.
- Jakubisiak S. (1939), *Jeszcze o gościach z dalekich mórz na targowiskach miasta*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 138-141.
- Jarmulski E. (1938), *Cibora w akwarium*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 11.
- Jarmulski E. (1937), *Jak się zaciągnąć do rycerzy żubra?*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 6-7.
- Jarmulski E. (1937), *Jakże się to dzieje, że mchy mają czapeczki?*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 6-7.
- Jarmulski E. (1938), *Psi ząb (Erythronium Denis Canis)*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 13-14.
- Kalendarzyk fenologiczny* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 11.
- Karpowicz T. (1938), *Gdzie wy?*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 4-7.
- Kącik fotograficzny* (fot. J. Urbański) (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 10-11.

- Kącik fotograficzny* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 15 16.
- Kącik fotograficzny*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 143 144.
- Kącik fotograficzny* (J. Urbański) (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 47 48.
- Klimatycki W. (1938), *Węgorz – tajemniczy wędrowiec*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 4 6.
- Krawiec F. (1939), *Okrzemki i węzlice najpiękniejsze glony naszymi wód*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 74 76.
- Krzyżówki* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p.19.
- Kulesza W. (1938), *Dzieci słońca*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 1 3.
- Kulesza W. (1937), *Ile mamy rezerwatów w Polsce*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 9.
- Kulesza W. (1937), *Obserwacje fenologiczne, Kalendarzyk fenologiczny*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 12 13.
- Kulesza W. (1938), *O rozpoznawaniu drzew w stanie bezlistnym*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 2 4.
- Kulesza W. (1938), *O rozpoznawaniu drzew w stanie bezlistnym*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 7 10.
- Listy do redakcji* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 20.
- Listy do redakcji* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 16.
- Listy do redakcji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 16.
- Listy do redakcji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 16.
- Listy od redakcji* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 16.

- Listy od redakcji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 16.
- Listy od redakcji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 16.
- Listy od redakcji* (dr H. Szafranówna) (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 49.
- Lubicz Niezabitowski E. (1937), *Ginące ptaki w Polsce*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 2–5.
- Mazaraki M. (1938), *Jak zimują nasze drzewa*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 54 55.
- Mniszek Tchorznicki M. (1938), *Mikita*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 2 (październik 1938), p. 25 28.
- Mniszek Tchorznicki M. (1937), *Prośba zimy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 7 8.
- Mondelska J. (1938), *O więzi i dzięciołach*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 3 4.
- Na tropie przyrody* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 13.
- Na tropie przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938), p. 13.
- Na tropie przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), s. 12 14.
- Niklewski Z. (1939), *Pszczoly w zimie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 84 86.
- Niklewski Z. (1939), *Wiosna w naszej pasiece*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 7 (marzec 1939), p. 103 104.
- Niklewski Z. (1939), *Zapyłanie kwiatów*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 129 132.
- Niklewski Z. (1939), *Żywot pszczół*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 120 121.
- Ochrona i osobliwości naszej przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938), p. 10.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 16.

- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 13.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 10.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 11 12.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 11.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 12.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 12.
- Ochrona przyrody u nas i zagranicą* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok1), nr 9 (maj 1938), p. 12.
- Ochrona przyrody w poezji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 2 (październik 1938), p. 32.
- Od redakcji* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 5 (styczeń 1938), p. 16.
- Osobliwości naszej przyrody* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p.17.
- Osobliwości naszej przyrody* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 15.
- Osobliwości naszej przyrody* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 11.
- Osobliwości naszej przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 9.
- Osobliwości naszej przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 12.
- Osobliwości naszej przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 12.
- Osobliwości naszej przyrody* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 13.
- Paczoski J. (1937), *Jakie znaczenie ma dla nas i przyszłych pokoleń Park Narodowy w Białowieży*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 4.

- Pawlikowski M. (1939), *Ptaszek na zawracie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 7 (marzec 1939), p. 112 113.
- Pomniki przyrody w Wielkopolsce* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 15.
- Potęga I. (1939), *Zwierzęta w warszawskim ogrodzie zoologicznym w porze zimowej*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 78 79.
- Półchłopkówna Z. (1939), *Gołąb pocztowy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 122 123.
- Rakowski W. (1939), *Akwarium morskie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 124 127.
- Rakowski W. (1939), *Akwarium morskie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 10 (czerwiec 1939), p. 158 159.
- Rakowski W. (Kierownik Akwarium w Palmiarni Parku Wilsona) (1938), *Budujemy akwaria*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 6 10.
- Rakowski W. (1937), *Jelenie, księżęta naszych lasów*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 2 4.
- Rezolucja w sprawie ochrony Tatr uchwalona na nadzwyczajnym zabranii Koła Przyrodników U. P. dnia 13 grudnia 1937 r.* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938).
- Roczny ramowy program pracy sekcji – Przyjaciół Przyrody – przy publ. szkole powszechnej nr 4 im. Marii Konopnickiej w Grudziądzu* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 18.
- Roszczak R. (1938), *Hodowle pomocnicze*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 10 11.
- Rozrywki umysłowe* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 2 (październik 1937), p. 15 16.
- Rozrywki umysłowe* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 15.
- Rozrywki umysłowe* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 14 15.
- Rozrywki umysłowe* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 16.

- Rozrywki umysłowe* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938).
- Rozrywki umysłowe* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 15.
- Rozrywki umysłowe* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 16.
- Rozrywki umysłowe* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 15.
- Humor* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 7 (marzec 1939), p. 113.
- Simm K. (1938), *Opiekować się drzewami owocowymi*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 10 13.
- Simm K. (1938), *Strzygonia czyli sówka choinkowa*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 33 35.
- Simm K. (1938), *Życie na podmorskiej łące*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 1 2.
- Skuratowicz W. (1939), *Orzesznica*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 10 (czerwiec 1939), p. 156 158.
- Skuratowicz W. (1939), *Z życia nietoperzy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 115 117.
- Sokołowski J. (1938), *Kuropatwa, przepiórka i bażant*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 2 (październik 1938), p. 23 35.
- Sokołowski J. (1937), *Moi przyjaciele*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 5 8.
- Sokołowski J. (1938), *Ptaki leśne w zimie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 1 2.
- Sokołowski J. (1938), *Ptaki wodne w zimie*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 50 53.
- Syrokomla W. (1938), *Nie goń motyla*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 8 (kwiecień 1938), p. 1.
- Szaferowa J. (1938), *Cis, drzewo ginące*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 56 58.
- Szaferowa J. (1938), *Krokus i zimowit*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 4 7.

- Szaferowa J. (1939), *Polskie brzozy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 7 (marzec 1939), p. 105 109.
- Szaferowa J. (1939), *Świecące rośliny*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 132 134.
- Szafranówna H. (1937), *Jaś i ptaszki*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 8 9.
- Szafranówna H. (1939), *Poznajmy nasze drzewa iglaste*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 87 89.
- Szczerbiński W. (1939), *Czym żyje zwierzyna w zimie?*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 67 71.
- Teodorowicz F. (1938), *Nie męczcie grzybów*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 1 (wrzesień 1938), p. 1 4.
- Urbański J. (1939), *Jak zimują owady?*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 65 67.
- Urbański J. (1938), *Kącik fotograficzny*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 10 11.
- Urbański J. (1939), *Kącik fotograficzny*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 5 (styczeń 1939), p. 80 81.
- Urbański J. (1938), *Kącik fotograficzny III. Zabytki geologiczne i drzewa*, „Młody Przyrodnik. Miesięcznik dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 13.
- Urbański J. (1939), *Mrowisko i jego goście*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 10 (czerwiec 1939), p. 145 148.
- Urbański J. (1938), *Nasze kwiaty wiosenne*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 9 (maj 1938), p. 5 7.
- Urbański J. (1938), *Olbrzymy i karty wśród zwierząt*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 58 60.
- Urbański J. (1939), *O żółwiu greckim*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 94 95.
- Urbański J. (1938), *Roślinność naszego wybrzeża*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 10 (czerwiec 1938), p. 7 10.
- Witkiewicz S. (1937), *Krokusy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p.16.
- Wiśniewski A. (1938), *Bocian czarny w Białowieży*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 45.

- Wiśniewski A. (1938), *Czaty na borsuka*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 63 64.
- Wiśniewski A. (1938), *Pamiętajmy o głodnych ptaszkach*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 4 (grudzień 1938), p. 49 50.
- Wiśniewski A. (1939), *Sikorka modra*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 10 (czerwiec 1939), p. 151.
- Wiśniewski A. (1939), *Sowy*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 118 119.
- Wiśniewski A. (1939), *Sójka*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 86.
- Wodziczko A. (1937), *Co Polska dała światu w dziedzinie ochrony przyrody*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 1 (wrzesień 1937), p. 5.
- Wodziczko A. (1939), *Dzień Lasu*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 8 (kwiecień 1939), p. 113.
- Wodziczko A. (1939), *Jaworzyna wróciła do Polski*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 6 (luty 1939), p. 83.
- Wodziczko A. (1938), *Obcowanie z przyrodą jako źródło radości*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 2 (październik 1938), p. 21 22.
- Wodziczko A. (1938), *Tatry w naszej kulturze*, „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938), p. 39 40.
- Wyjątki z *Kwiatków św. Franciszka z Asyżu* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 1.
- Zabytki naszej przyrody* (1939), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1939 (rok 2), nr 9 (maj 1939), p. 142.
- Z życia kótek* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 3 (listopad 1937), p. 14.
- Z życia kótek* (1937), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1937 (rok 1), nr 4 (grudzień 1937), p. 14.
- Z życia kótek* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 5 (styczeń 1938), p. 14.
- Z życia kótek* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 2 (wrzesień 1938), p. 14 15.
- Z życia kótek* (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 2), nr 3 (listopad 1938).

Z życia kółek (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 6 (luty 1938), p. 15.

Z życia kółek (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1), nr 7 (marzec 1938), p. 14.

Z życia kółek (1938), „Młody Przyrodnik. Czasopismo dla młodzieży” 1938 (rok 1) nr 8 (kwiecień 1938), p. 14.